

अस्वीकरण

नेपालीमा अनुवाद गरिएको मामिलाको निर्णय पक्षकारले आफ्नो भाषामा बुझ्नु को लागि मात्र हो। सबै व्यावहारिक र आधिकारिक उद्देश्यका लागि, फैसलाको अंग्रेजी संस्करण नै प्रामाणिक हुनेछ र कार्यान्वयनको उद्देश्यका लागि पनि अंग्रेजी भाषा मै जारी भएको फैसला मान्य हुनेछ।

[२०२३] १० एस.सि.आर. ३६८:२०२३ आइएनएससी १०६

एसोसिएशन ऑफ ओल्ड सेटलर्स ऑफ सिक्किम अध्यक्ष श्री राम चंद्र मुंद्रा, स्वर्गीय मुरलीधर मुंद्राका छोरा र अन्यहरु बनाम भारतीय वित्त मन्त्रालयका महासचिव र अर्को (विविध आवेदन डी. नं. ५११२ को २०२३) (रिट याचिका (ग) नं. ५९/२०१३) मा गत ०८ फरवरी, २०२३ [एम. आर. शाह र बी. वी. नागरत्ना, जे.जे.] निर्णय/आदेशहरु – सुधार – [२०२३] १० एससीआर २८९ – माननीय न्यायाधीश श्री एम.आर.शाह र माननीय न्यायाधीश बी.वी.नागरत्नाको छुट्टाछुट्टै फैसलाहरु – रिट याचिका (ग) नं. ५९/२०१३ र सम्बन्धित रिट निवेदनको निरूपण गरी फैसलाहरु पारित गरियो – मूल रिट याचिकाहरुमा पर्याप्त संशोधन गरियो तर, त्यस्ता संशोधनहरु सर्वोच्च न्यायालयको जानकारीमा ल्याइएन – फलस्वरूप, माननीय श्रीमती न्यायाधीश बी.वी.नागरत्नाको फैसलाको अनुच्छेद १५(क) र ७७ मा केही वाक्यांशहरु सच्याउन माग गर्दै दायर गरिएको वर्तमान विविध याचिकाहरु – तदनुसार गरिएको सुधार – आयकर ऐन, १९६१ – धारा १० को खण्ड २६ (एएए) को स्पष्टीकरण – सिक्किम विषय विनियम, १९६१ को धारा १० को खण्ड २६ (एएए) मा।

नागरिक मौलिक/अपीलीय क्षेत्रअधिकार

सन् २०१३ को रिट निवेदन (ग) संख्या ५९ मा विविध आवेदन डी.संख्या.५११२। सन् २०१३ को डब्लू.पी.(सी) नं.५९ मा भारतको सर्वोच्च न्यायालयको मिति १३.०१.२०२३ को फैसला र आदेशबाट उत्पन्न। सन् २०१३ को रिट याचिका (ग) नं.५९ मा विविध निवेदन डी.नं.५२३६, सन् २०१३ को रिट याचिका (ग) नं.५९ मा सन् २०२३ को विविध निवेदन डि.नं.५६४५ र सन् २०२३ को पुनरावलोकन याचिका (ग) डि.नं.५४५०, ५०७५, ५०६५ तुषार मेहता, एसजी, एन वेंकटरमण, ए.एस.जी., सी.एस.वैद्यनाथन, डॉ. (श्रीमती) डोमा टी. भूटिया, संजय आर. हेगडे, प्रदीप राइ, वरिष्ठ अधिवक्ता, आर राव, श्रीमती गार्गी खन्ना, सी. भारती, देवाशीष भरुखा, प्रणय रंजन, विक्रान्त यादव, रजत नायर, सुघोष सुब्रमण्यम, भुवन कपूर, कानु अग्रवाल, दिग्विजय डैम, माधव सिंहल, राज बहादुर यादव, श्रीमती अनिल कटियार, ए. पूजा धर, समीर अभ्यंकर, सुश्री निशी संगतानी, सुश्री वाणी वंदना छेत्री, रुद्रो चटर्जी, विवेक बासनेत, अतुल अरोडा, मासूम राज सिंह, शारिक निशान, मोहम्मद तनवीर, अनस तनवीर, सुश्री हरिप्रिया पद्मनाभन, सेंथिल जगदीशन, सुश्री शिवानी विज, अभिनव रघुवंशी, सुश्री राजश्री राय, विनय कुमार, अर्नव मित्तल, सुश्री रितिका गौर, सुश्री बंशिका गर्ग, सुश्री रितिका गर्ग, सुश्री ऐश्वर्य प्रताप शाही, सुश्री बंशिका गर्ग, सुश्री रितिका गर्ग, सुश्री ऐश्वर्य प्रताप शाही, सुश्री पूजा धर, समीर अभ्यंकर, सुश्री निशी संगतानी, सुश्री वाणी वंदना छेत्री, सुश्री रुद्रो चटर्जी, विवेक बसनेत, अतुल अरोडा, मासूम राज सिंह, शारिक निशार, मोहम्मद तनवीर, अनस तनवीर, सुश्री हरिप्रिया पद्मनाभन, सेंथिल जगदीशन, सुश्री शिवानी विज, अभिनव रघुवंशी, सुश्री राजश्री राय, विनय कुमार, अर्नव मित्तल, सुश्री रितिका गौर, सुश्री ऐश्वर्य प्रताप शाही, सुश्री बंशिका गर्ग, सुश्री अर्पुथम अरुणा र कंपनी, नरेंद्र कुमार, सुश्री नेहा राठी,

अधिवक्ताहरू पक्षहरूको लागी उपस्थित।

न्यायालयको निम्न आदेश पारित भयो:

आदेश याचिकाकर्ता नं.४, भारत सरकार र सिक्किम राज्यले निवेदनहरूले दायर गरेको छ मेरो फैसला (बी.भी.नागरत्ता, जे) को अनुच्छेदहरू १०(क) र ७७ छ र रिट याचिका (ग) नं.५९/२०१३ र सम्बन्धित रिट याचिकामा गत १३.०१.२०२३ मा पारित निर्णयमा रहेका केही वाक्यांशहरू सच्याउन माग गरेकाछन्। यो उल्लेख गरिएको छ कि, उक्त रिट याचिका(हरू) मा, सन् २०१३ को आई.ए. नं.३क, गत ०२.०८.२०१३ मा अनुमति दिइयो भनी संशोधनको लागि परेको निवेदन बमोजिम संशोधित रिट निवेदन दायर भएको थियो र याचिकाकर्ताहरूलाई सन् २०१३ को आई.ए.नं.३क को परिच्छेदहरू ४(क) देखि ४(य) बमोजिम संशोधित रिट याचिका दायर गर्न अनुमति दिइएको छ। फलस्वरूप, रिट याचिकामा संशोधन गरिएको थियो। दुर्भाग्यवश, रिट याचिकाकर्ताहरूका तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता तथा उक्त विषयमा सम्बन्धित पक्षका तर्फबाट उपस्थित अन्य अधिवक्ताहरूले मूल रिट याचिका (हरू) मा गरिएको उपर्युक्त पर्याप्त संशोधनहरू यस न्यायालयको जानकारीमा ल्याएनन्। वास्तवमा, यो न्यायालयको ध्यानमा उक्त संशोधनहरू ल्याउनु तिनीहरूको कर्तव्य थियो, जुन सङ्ख्यामा पाँचथ थियो। फलस्वरूप, वि.वि.नागरत्ता, जे. को फैसलामा भएको निवेदनलाई उल्लेख गर्ने प्रयोजनको लागि असंशोधित रिट याचिकालाई विचार गरिएको छ। मूल रिट याचिकाहरूमा ल्याइएका संशोधनहरू यस न्यायालयको जानकारीमा नआएको तथ्यलाई नजरअन्दाज गरी न्यायालयको तर्फबाट त्रुटि भएको जस्तो गरी फैसला सच्याउन विविध निवेदनहरू दायर गरिएको छ। तथापि, विद्वान सोलिसिटर जनरल, विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ताहरू र सम्बन्धित पक्षका तर्फबाट उपस्थित अन्य सबै विद्वान अधिवक्ताहरूको कुरा सुनेपछि, हामीलाई लाग्छ कि बी.वी. नागरत्ता, जे. को निर्णयको अनुच्छेदहरू १०(क) र ७७ का केही वाक्यांशहरू/अंशहरूलाई निम्न सुधारहरू गरी सच्याउनु न्यायोचित र उचित र न्यायको हितमा छ -१. परिच्छेद १० (क) मा "यसकारण सिक्किमका मूल निवासीहरू अर्थात् भूटिया-लेप्चाहरू र सिक्किममा बसोबास गर्ने विदेशी मूलका व्यक्तिहरू जस्तै नेपाली वा भारतीय मूलका व्यक्तिहरू जो पुस्तौँअघि सिक्किममा बसोबास गरेका थिए, तिनीहरूबीच कुनै भिन्नता थिएन" भन्ने वाक्यांश हटाइएको छ। २. यस न्यायालयले आयकर ऐन, १९६१ को धारा १०(२६एए) को स्पष्टीकरण याचिकाकर्ताहरू जस्ता व्यक्तिहरूप्रति भेदभावपूर्ण रहेको ठहर गरेको हुनाले उक्त स्पष्टीकरण उक्त ऐनमा समावेश भएको दिनदेखि नै छूटको लाभ दिनु पर्दछ भन्ने समेत प्रस्तुत गरिएको छ। यस परिस्थितिमा, पृष्ठ ११५ को परिच्छेद ७७ को "चालू आर्थिक वर्ष अर्थात् गत १ अप्रिल २०२२ देखि" भन्ने देहायको अभिव्यक्ति हटाइएको छ र "प्रावधान" भन्ने शब्दपछि पूर्ण विराम लाग्नेछ। भारत सरकारका तर्फबाट उपस्थित विद्वान सोलिसिटर जनरल श्री तुषार मेहता र राज्यका तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सी. एस. वैद्यनाथनले पनि यस न्यायालयले भारतको संविधानको धारा ३७१-एफ को वैधता वा व्याख्यामा केही पनि व्यक्त गरेको छैन भनी

उपयुक्त टिप्पणी गर्न अनुरोध गरेका छन्। भारतको संविधानको धारा ३७१-एफ को वैधता वा व्याख्या यस न्यायालय समक्ष विषयवस्तु नभएको कारण त्यस्तो कुनै स्पष्टीकरणको आवश्यकता छैन। यो पनि स्पष्ट गरिएको छ कि सिक्किमीको परिभाषा र सिक्किम विषय विनियम, १९६१ र सिक्किम विषय नियम, १९६१ को सन्दर्भ खारेज भए तापनि आयकर ऐन, १९६१ को धारा १० को खण्ड २६(एएए) को व्याख्याको प्रयोजनको लागि मात्र सान्दर्भिक छ। विविध आवेदनहरू माथि उल्लिखित सर्तहरूमा निपटान गरिएको छ। माथिको कुरालाई ध्यानमा राख्दै, सन् २०२३ को समीक्षा याचिका डी. हरु (सी) संख्या ५४५०, ५०७५ र ५०६५ खारेज गरिएको छ। हस्तक्षेप र स्पष्टीकरणका लागि आवेदनहरूसहित सबै विचाराधीन आवेदनहरू पनि खारेज गरिएका छन्। यो आदेश गत १३ जनवरी, २०२३ को फैसलाको अंश र अंशको रूपमा पढिने छ।

दिव्या पाण्डे एम. ए.हरूको निष्कासन गरियो। (सहायक: शेवाली मोड्गा, एलसीआरए)